

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 171/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti K., Česká republika, zastúpenej advokátom Mgr. A. S., Česká republika (spolupracujúci advokát JUDr. I. H., B.), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Cdo 137/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 137/2012 p o r u š i l základné právo spoločnosti K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 137/2012 z 29. októbra 2012 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 171/2013-10 z 28. februára 2013 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti K., Česká republika (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 5 Cdo 137/2012.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka podaním z 2. augusta 2013 a najvyšší súd vo vyjadrení z 22. mája 2013 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala súdnej exekútorke návrh na začatie exekučného konania na vymoženie jej pohľadávky vyplývajúcej z rozhodcovského nálezu rozhodcu Mgr. R. S. z 1. novembra 2006, ktorým bolo I. L. (ďalej len „povinná“) uložené zaplatiť sťažovateľke čiastku 32 113,51 Sk (1 065,97 €) s príslušenstvom. Ide o rozhodcovský nález vydaný v Českej republike, teda z hľadiska exekučného konania vedeného v Slovenskej republike ide o cudzie rozhodnutie. Súdna exekútorka požiadala Okresný súd Brezno (ďalej len „okresný súd“) o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 Exekučného poriadku. Okresný súd 16. januára 2008 poveril súdnu exekútku vykonaním exekúcie. Následne však uznesením okresného súdu č. k. 6 Er 28/2008-21 zo 14. marca 2011 bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú a bola zastavená. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 CoE 368/2011-57

z 10. januára 2012 bolo na základe odvolania sťažovateľky uznesenie okresného súdu potvrdené. Oba všeobecné súdy dospeli k záveru, že sťažovateľka nepreukázala splnenie všetkých podmienok čl. 22 a čl. 23 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a o úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach (ďalej len „zmluva“). Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 137/2012 z 29. októbra 2012 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu. Uznesenie najvyššieho súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky doručené 26. novembra 2012.

Podľa názoru sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. Najvyšší súd nesprávne odmietol dovolanie s tým, že dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 Občianskeho súdneho poriadku, a preto dovolanie nie je prípustné. Z tohto dôvodu sa vecnou stránkou prípadu ani nezaoberal a odoprel tak sťažovateľke právo na spravodlivé prerokovanie veci. Sťažovateľka je toho názoru, že dovolaním napadnuté uznesenie vecne spĺňa znaky uznesenia podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Totiž návrh na nariadenie exekúcie treba de facto i de iure považovať za návrh na uznanie a výkon rozhodnutia, a preto uznesenia okresného súdu, ale aj krajského súdu sú uzneseniami o neuznaní cudzieho rozhodnutia a o jeho vyhlásení za nevykonateľné na území Slovenskej republiky (najmä pokiaľ sa všeobecné súdy odvolávajú práve na čl. 22 a čl. 23 zmluvy, ktoré sa týkajú podmienok uznávania cudzozemských rozhodnutí). Skutočnosť, že exekúcia bola zastavená a toto zastavenie bolo odôvodnené nesplnením podmienok na uznanie a výkon cudzieho rozhodnutia, neznamena nič iné než to, že všeobecné súdy odopreli uznanie a výkon cudzieho rozhodnutia a vyhlásili ho za nevykonateľné. Preto je proti takémuto uzneseniu prípustné dovolanie. Porušenie práva na spravodlivý proces nie je iba v tom, že v dôsledku nesprávneho odmietnutia dovolania nebola vec z materiálneho hľadiska najvyšším súdom prerokovaná, ale tiež v tom, že najvyšší súd dôvod odmietnutia dovolania žiadnym spôsobom neuviedol.

Došlo aj k porušeniu princípu *res iudicata*, ktorý zakazuje rozhodovať dvakrát v tej istej veci. Okresný súd vydal poverenie súdnej exekútorke a až následne takmer po dvoch

rokoch exekúciu zastavil práve z dôvodu, že cudzí rozhodcovský nález nemal byť vôbec uznaný pre nesplnenie podmienok čl. 22 a čl. 23 zmluvy. Tým, že okresný súd vydal poverenie pre súdneho exekútora, uznal predložený cudzí rozhodcovský nález za spôsobilý exekučný titul a už pred vydaním poverenia musel postupovať v zmysle zmluvy, a teda musel skúmať splnenie podmienok čl. 22 a čl. 23. Je preto logické, že tieto podmienky boli splnené, lebo inak by okresný súd poverenie na vykonanie exekúcie nemohol vydať. Keďže exekúcia už prebiehala na základe udeleného poverenia, nebolo možné v tomto štádiu opätovne skúmať splnenie podmienok na uznanie a výkon cudzieho rozhodcovského nálezu (v opačnom prípade by išlo o hrubé porušenie zásady právnej istoty a zásady res iudicata).

Napokon sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd v prakticky totožných prípadoch zaujíma diametrálne odlišné stanoviská. V skutkovo obdobných prípadoch posúdil dovolania ako prípustné. Ide o uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 14/2012 z 9. februára 2012, sp. zn. 3 Cdo 34/2012 z 13. septembra 2012 a sp. zn. 6 Cdo 77/2012 z 25. apríla 2012.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Cdo 137/2012 s tým, aby bolo uznesenie z 29. októbra 2012 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Z vyjadrenia najvyššieho súdu č. k. KP 3/2013-18 z 22. mája 2013 doručeného ústavnému súdu 27. mája 2013 vyplýva, že uznesenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom jeho výklad a závery nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uznesenia. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že dôvodom na rozhodnutie všeobecných súdov o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavenie nebolo len nepreukázané splnenie všetkých podmienok uvedených v čl. 22 a 23 zmluvy (t. j. že povinnej bola daná možnosť riadne sa na konaní

zúčastniť a rozhodcovský nález spolu s poučením o možnosti podať opravný prostriedok jej bol riadne doručený). Z odôvodnenia rozhodcovského rozsudku vyplýva, že rozhodca sa postavením dlžníka ako spotrebiteľa a charakterom úveru ako spotrebiteľského úveru vôbec nezaoberal. V súvislosti s tvrdenou vadou *res iudicata* je potrebné poukázať na stanovisko vyjadrené v rozhodnutí R 47/2012, z ktorého vyplýva, že hoci exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom, v exekučnom konaní je však zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk vymedzených v ustanovení § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Toto ustanovenie umožňuje exekučnému súdu preskúmať aj materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku. Ak exekučný súd zistí naplnenie niektorého z dôvodov uvedených v § 45 zákona o rozhodcovskom konaní, je povinný exekučné konanie zastaviť bez ohľadu na to, v akom štádiu (fáze) sa exekučné konanie nachádza. Týmto ustanovením však nie je vylúčená možnosť exekučného súdu zastaviť exekúciu za splnenia predpokladov uvedených v § 57 Exekučného poriadku. Preskúmanie správnosti rozhodcovského rozsudku exekučným súdom je možné iba v zmysle § 45 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní. Z tohto ustanovenia vyplýva, že rozpor s dobrými mravmi je viazaný na plnenie, nie však na to, či spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú podmienku. Nie každá skutočnosť, ktorá je hodnotená ako neprijateľná podmienka, teda spôsobuje aj rozpor plnenia s dobrými mravmi. Rozhodujúce je, či plnenie odporuje alebo neodporuje dobrým mravom. Len tento zákonný dôvod umožňuje zastaviť exekučné konanie. Námietať veci právoplatne rozhodnutej preto nie je dôvodná. Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na odlišné stanoviská najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Cdo 14/2012, sp. zn. 3 Cdo 34/2012 a sp. zn. 6 Cdo 77/2012, tak s jej názorom nie je možné súhlasiť. V konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 14/2012 bola dôvodom zrušenia veci nepreskúmateľnosť rozhodnutia, vo veci sp. zn. 3 Cdo 34/2012 bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia (nie zastavené exekučné konanie po udelení poverenia), a keďže išlo o cudzí exekučný titul, dovolanie bolo s poukazom na ustanovenie § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku prípustné. V konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 77/2012 bol dôvodom zrušenia veci výskyt vady uvedenej v ustanovení § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ktorú je dovolací súd povinný skúmať bez ohľadu na procesnú prípustnosť dovolania.

O dovolaniach sťažovateľky rozhodol najvyšší súd aj v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Cdo 305/2012, sp. zn. 7 Cdo 153/2012, sp. zn. 2 Cdo 31/2012 a sp. zn. 5 Cdo 15/2012, v ktorých boli dovolania odmietnuté. Viaceré konania nie sú ešte rozhodnuté (9 vecí). Vychádzajúc z uvedeného možno uzavrieť, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľky.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 171/2013-10 z 28. februára 2013, vyjadrenie najvyššieho súdu č. k. KP 3/2013-18 z 22. mája 2013, ako aj oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky z 2. augusta 2013 povinnej s tým, aby sa aj ona mohla vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutá vo svojich právach. Povinná však možnosť vyjadriť sa nevyužila.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 137/2012 z 29. októbra 2012 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 15 CoE 368/2011 z 10. januára 2012. Keďže sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, je potrebné poukázať na to, že cudzí exekučný titul uznáva príslušný súd tak, že vydá poverenie na vykonanie exekúcie (§ 42 ods. 4 Exekučného poriadku). K návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený rozhodcovský nález rozhodcu Mgr. R. S. z 1. novembra 2006, ktorý sťažovateľka označila za exekučný titul. Tým, že okresný súd udelil súdnej exekútorke poverenie na vykonanie exekúcie na základe uvedeného rozhodcovského nálezu, uznal tento nález ako cudzí exekučný titul v zmysle § 42 ods. 4 Exekučného poriadku. Nešlo pritom o rozhodnutie o vyhlásení cudzieho rozhodnutia za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky, a preto dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v ustanovení § 239 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a) až g) Občianskeho súdneho poriadku nenamietala a žiadna z týchto väd v dovolacom konaní nevyšla najavo. Sťažovateľka v dovolaní namietala, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku]. Dovolací súd

môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale vo veci nejde). To isté sa vzťahuje na námietku sťažovateľky súvisiacu s nesprávnym právnym posúdením veci [§ 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku]. Možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239, ale ani z ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku.

Z uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 34/2012 z 13. septembra 2012, sp. zn. 3 Cdo 14/2012 z 9. februára 2012, ako aj sp. zn. 6 Cdo 77/2012 z 25. apríla 2012 vyplýva, že vo všetkých týchto veciach vystupovala sťažovateľka ako oprávnená, ktorá v konaniach vedených okresným súdom exekučne vymáhala pohľadávky proti rôznym povinným osobám, pričom vo všetkých prípadoch exekučným titulom boli rozhodcovské nálezy rozhodcu Mgr. R. S. so sídlom v Českej republike. Najvyšší súd vo všetkých prípadoch vyhovel dovolaniu sťažovateľky a uznesenia krajského súdu zrušil so súčasným vrátením veci na ďalšie konanie.

Vo veci sp. zn. 3 Cdo 34/2012 okresný súd žiadosť o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie zamietol, pričom krajský súd toto uznesenie okresného súdu potvrdil. Najvyšší súd považoval dovolanie za prípustné podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Keďže okresný súd zamietol žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (čo krajský súd potvrdil), treba tieto uznesenia považovať za také, ktorými sa rozhodlo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Vo veci sp. zn. 3 Cdo 14/2012 okresný súd udelil poverenie súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie, avšak neskorším uznesením vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Krajský súd odvolanie sťažovateľky ako oprávnenej odmietol vo vzťahu k výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú (keďže proti tomuto výroku nebolo odvolanie prípustné) a potvrdil vo vzťahu k výroku o zastavení konania (keďže zákon ukladá súdu povinnosť zastaviť exekúciu, ktorá bola vyhlásená za neprípustnú). Rozhodnutie krajského súdu považoval najvyšší súd za uznesenie v zmysle § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, a preto dovolanie považoval za procesne prípustné na základe tohto ustanovenia.

Vo veci sp. zn. 6 Cdo 77/2012 okresný súd udelil poverenie súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie, avšak neskorším uznesením vyhlásil exekúciu za neprípustnú a konanie zastavil. Krajský súd odvolanie sťažovateľky ako oprávnenej odmietol vo vzťahu k výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú (keďže proti tomuto výroku nebolo odvolanie prípustné) a potvrdil vo vzťahu k výroku o zastavení konania (keďže zákon ukladá súdu povinnosť zastaviť exekúciu, ktorá bola vyhlásená za neprípustnú). Najvyšší súd považoval dovolanie za prípustné podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, keďže k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že krajský súd odmietol odvolanie vo vzťahu voči vyhláseniu exekúcie za neprípustnú, lebo bol toho názoru, že proti tomuto výroku nebolo odvolanie prípustné. Pritom vzhľadom na skutočnosť, že proti výroku o zastavení exekúcie je prípustné odvolanie, pričom predpokladom zastavenia exekúcie bolo jej vyhlásenie za neprípustnú, rozhodnutím o zastavení exekúcie treba rozumieť nielen výrok o samotnom zastavení exekúcie, ale aj výrok o jej neprípustnosti. Preto najvyšší súd považoval za neudržateľný výklad, podľa ktorého bolo odvolanie prípustné len proti výroku o zastavení exekúcie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Sťažovateľka predovšetkým namieta, že dovolaním napadnuté uznesenie treba považovať za uznesenie podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, a preto jej dovolanie malo byť kvalifikované ako prípustné a meritórne posúdené. Ďalej tvrdí, že v uvedenej súvislosti najvyšší súd v iných svojich rozhodnutiach považoval dovolanie v obdobných procesnoprávných situáciách za prípustné. Napokon vyslovuje názor, že nebola rešpektovaná zásada zákazu znova rozhodovať o veci už rozhodnutej, keďže už pri vydaní poverenia pre súdneho exekútora bol okresný súd povinný skúmať podmienky čl. 22 a čl. 23 zmluvy.

Najvyšší súd je toho názoru, že námietky sťažovateľky neobstoja. Vo vzťahu k prvej námietke odkazuje na odôvodnenie uznesenia. V súvislosti s inými rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré sťažovateľka poukazuje, je toho názoru, že tieto veci boli odlišné od teraz skúmanej veci. Napokon zdôrazňuje, že vydanie poverenia súdnemu exekútorovi neznamena, že by následne nebolo možné exekúciu zo zákonných dôvodov zastaviť.

Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že považuje za účelné prvé dve námietky sťažovateľky skúmať spoločne. Sťažovateľka v rámci nich zdôrazňuje, že nielen podľa jej právneho názoru bolo treba podané dovolanie považovať za prípustné v zmysle § 239 ods. 2

písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, ale vyplýva to aj z konkrétne označených rozhodnutí najvyššieho súdu v iných jej exekučných veciach, v ktorých tiež vystupovala ako oprávnená, pričom exekučným titulom boli aj tu zahraničné rozhodcovské rozsudky. Sťažovateľka teda zároveň namieta nesprávne posudzovanie prípustnosti dovolania v jej veci, ako aj odlišné posudzovanie rovnakej právnej otázky v iných, podľa nej obdobných veciach.

Z pohľadu ústavného súdu treba vo všeobecnosti zdôrazniť, že právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky. Napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu princípu právnej istoty, ale ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Za diskriminačný možno považovať postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, ktorý nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04). K porušeniu princípu právnej istoty môže dôjsť aj nerešpektovaním požiadavky predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

Rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach (Beian v. Rumunsko, IV. ÚS 265/09).

Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, III. ÚS 356/06). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010). Aj keď právne závery všeobecných súdov nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov zaväzoval rozhodovať v obdobných

veciach identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu princípu právnej istoty, ale ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 75/09).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Vzhľadom na to, že podľa názoru najvyššieho súdu uznesenia okresného súdu a krajského súdu nebolo možné považovať za uznesenia o vyhlásení cudzieho rozhodnutia za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, javí sa potrebné z pohľadu ústavného súdu posúdiť, či je tento právny názor najvyššieho súdu v súlade s inými rozhodnutiami najvyššieho súdu uvádzanými sťažovateľkou s tvrdením, že má ísť o analogické prípady.

Je potrebné prisvedčiť najvyššiemu súdu, že vo veci sp. zn. 3 Cdo 34/2012 bol skutkový stav odlišný, keďže došlo k zamietnutiu žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia, teda nie k zastaveniu exekučného konania po udelení poverenia.

Vo veci sp. zn. 6 Cdo 77/2012 okresný súd udelil poverenie na vykonanie exekúcie, avšak neskorším uznesením vyhlásil exekúciu za neprípustnú a konanie zastavil. Krajský súd odvolanie sťažovateľky odmietol vo vzťahu k výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú (keďže proti tomuto výroku nebolo odvolanie prípustné) a potvrdil vo vzťahu k výroku o zastavení konania. Najvyšší súd považoval dovolanie za prípustné podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, keďže bol toho názoru, že odvolanie bolo prípustné proti obojm výrokom uznesenia okresného súdu. Záver o prípustnosti dovolania v tejto veci sa teda neopiera o ustanovenie § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku.

Napokon, vo veci sp. zn. 3 Cdo 14/2012 došlo k udeleniu poverenia súdnemu exekútorovi a neskorším uznesením okresného súdu bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú a zastavená. Krajský súd odmietol odvolanie oprávnenej proti výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú s tým, že odvolanie proti tomuto výroku nie je prípustné, a uznesenie potvrdil vo vzťahu k výroku o zastavení exekúcie. Najvyšší súd považoval uznesenie krajského súdu za také, aké má na mysli ustanovenie § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, a preto dovolanie považoval za procesne prípustné. Možno ustáliť, že právny názor vyslovený najvyšším súdom vo veci sp. zn. 3 Cdo 14/2012 sa týka obdobnej skutkovej a právnej situácie, aká sa posudzovala v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 137/2012.

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného možno konštatovať, že právne názory vyslovené najvyšším súdom vo veciach sp. zn. 5 Cdo 137/2012 a sp. zn. 3 Cdo 14/2012 sa v otázke prípustnosti, resp. neprípustnosti dovolania podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku zásadným spôsobom odlišujú. Kým totiž podľa právneho názoru vysloveného vo veci sp. zn. 5 Cdo 137/2012 nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré

má na mysli ustanovenie § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, podľa právneho názoru vysloveného vo veci sp. zn. 3 Cdo 14/2012 je opak pravdou.

Podľa názoru ústavného súdu za situácie, keď sa najvyšší súd odchýlil od právneho názoru vysloveného v inom jeho rozhodnutí týkajúcom sa analogického prípadu [v súvislosti s otázkou prípustnosti dovolania podľa § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku], bolo jeho povinnosťou minimálne poukázať na už existujúce rozhodnutia v identických právnych veciach, ktoré vychádzajú z odlišných právnych názorov, a na tomto základe zdôvodniť, prečo sa od nich v teraz riešenej právnej veci odkláňa. Ak tak najvyšší súd v danom prípade neurobil, tak tým vážne spochybnil princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú pri svojej rozhodovacej činnosti povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci (*mutatis mutandis* IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 75/09). To zakladá arbitrárnosť jeho uznesenia.

S ohľadom na už uvedené preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd nepovažuje za dôvodnú poslednú námietku sťažovateľky, podľa ktorej vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bola otázka spôsobilosti exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku vydaného v Českej republike) právoplatne vyriešená, a preto už nebolo možné neskôr exekúciu z tohto dôvodu, resp. aj z tohto dôvodu zastaviť (*res iudicata*).

Pri riešení uvedenej právnej otázky vychádza ústavný súd z toho, že hoci v rámci rozhodovania o udelení, resp. neudelení poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie sa muselo riešiť, či exekučný titul (rozhodcovský rozsudok) zodpovedá kritériám čl. 22 a čl. 23 zmluvy, nemožno vylúčiť, aby sa splnenie týchto podmienok mohlo opätovne skúmať aj po vydaní poverenia. K vydaniu poverenia nedochádza totiž v rámci kontradiktórneho konania, pretože všeobecný súd o návrhu oprávneného na vydanie poverenia rozhodne spravidla bez toho, aby sa mohol vyjadriť aj povinný, pričom proti

verdiktu, ktorým sa poverenie udelí, nie je prípustné odvolanie. To znamená, že povinný môže svoje prípadné výhrady týkajúce sa napríklad naplnenia podmienok podľa čl. 22 a čl. 23 zmluvy uplatniť spravidla len po vydaní poverenia.

Z pohľadu ústavného súdu sa javí ako podstatná aj okolnosť, že okresný súd a krajský súd rozhodli o zastavení exekúcie v podstate z dvoch zásadných dôvodov, a to jednak pre nesplnenie kritérií vyplývajúcich z čl. 22 a čl. 23 zmluvy, ako aj preto, že sa pri vydaní exekučného titulu nebrala do úvahy spotrebiteľská povaha záväzku povinnej. To znamená, že exekúcia bola následne po vydaní poverenia zastavená aj z dôvodu nesplnenia kritérií vyplývajúcich z čl. 22 a čl. 23 zmluvy. Preto z hľadiska podstaty skúmanej problematiky sa javí ako rozhodujúca otázka, či zastavenie exekúcie pre nesplnenie podmienok čl. 22 a čl. 23 zmluvy, resp. potvrdenie takéhoto rozhodnutia okresného súdu krajským súdom možno alebo nemožno považovať za rozhodnutie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky v zmysle § 239 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd napokon poukazuje na to, že v zmysle § 242 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na také vady konania, ktoré vyplývajú z ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku, je najvyšší súd v dovolacom konaní povinný prihliadnuť aj v prípade, keď takéto vady neboli v podanom dovolaní uplatnené. To znamená, že otázku prípustnosti dovolania z niektorého z dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku je najvyšší súd povinný skúmať aj z úradnej moci.

V danom prípade napriek formálnej existencii exekučného titulu (zahraničného rozhodcovského rozsudku) došlo k tomu, že exekúcia nebola vykonaná, keď všeobecné súdy dospeli k záveru, že z viacerých dôvodov nemožno predložený exekučný titul akceptovať. Hoci to sťažovateľka v podanom dovolaní, ale ani v sťažnosti ústavnému súdu nenamietala, javí sa ako nedostatok zo strany najvyššieho súdu, že sa za tohto stavu nijako nezaoberal otázkou, či uvedenú procesnú situáciu nemožno považovať za taký postup súdu, ktorým bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237

písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd sa teda mal zaoberať možnosťou prípadnej prípustnosti dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

V zmysle citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 137/2012 z 29. októbra 2012 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2013